

OBJEKT: **Saaremaa tuulikud**

TELLIJA: Muinsuskaitseamet

KOOSTAJA: **Kersti Siim**; FIE 48406026515. Tegevusluba VS 325/2008-P

**Saaremaa tuulikute eksperthinnangud mälestise tunnuste
väljaselgitamiseks ja ettepanekud riikliku kaitse alla võtmiseks**

Mustakurmu 2009.a.

**Kersti Siim; Mustakurmu küla Ahja vald Põlva mk. 63701
GSM 53838119; e – mail: kersti.siim@gmail.com**

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Ülevaade teostatud töödest ning hindamiskriteeriumid	4
2. Riikliku kaitse alla võtmise ettepanekud ning põhjendused	5

Lisad:

Tabel 1.....	Saaremaa tuulikud; üldnimekiri
Tabel 2.....	Saaremaa tuulikud; tuulikud/tuuliku jäänused, mis on jäänud T. Sepa poolt 2005. aastal valminud projektis üles märkimata
Tabel 3.....	Saaremaa tuulikud; nimekiri veskitest, millel on mälestise tunnused ning millele on tehtud ettepanek riikliku kaitse alla võtmiseks
Tabel 4.....	Saaremaa tuulikud; avariilisemad veskid, mis vajavad kiiremat sekkumist konserveeriva remondi näol
Tabel 5.....	Saaremaa tuulikud; nimekiri tuulikutest, mille varede dokumenteerimine ning ülesmõõtmine on soovitatav
Tabel 6.....	Saaremaa tuulikud; inventeerimisankeetide väärtuste koondtabel
Lisa 1.....	Saaremaa tuulikud; ankeetide koostamisel kasutatud hindamiskriteeriumid; („Saaremaa tuulikute inventeerimine“ T. Sepp, 2005)
Lisa 2.....	Saare maakonna tuulikute levikukaart Kasutatud allikmaterjalid

Sissejuhatus

Käesolev projekt on tellitud Muinsuskaitse ameti poolt. Projekti eesmärgiks oli eksperthinnangute koostamine kõigi veel püstiolevate Saaremaa tuulikute kohta (v.a. juba mälestisena arvel olevad tuulikud), mälestise tunnuste väljaselgitamine ning ettepanekute koostamine tuulikute kaitse alla võtmiseks.

Välitööd on teostatud ajavahemikus oktoober 2008 kuni märts 2009. Tööde käigus viidi läbi uurimus kõigi mittekaitsealuste tuulikute osas, millel on mälestise tunnused. Hinnati tuulikute tehnilist hetkeseisukorda, tuulikud pildistati (üldvaade, olulisemad sõlmed ning detailid). Võimalusel suheldi tuuliku omanikega koha peal, selgitamaks välja nende tulevikuplaanid seoses neile kuuluva veskiga. Lisaks pildistati ülesse enamus Tõnu Sepa poolt äramärgitud tuulikujäänused.

Antud projekt toetub osaliselt Muinsuskaitseameti tellimusel Tõnu Sepa poolt 2005. aastal koostatud „Saaremaa tuulikute inventeerimise“ materjalidele. Välitööde käigus külastati kõiki Tõnu Sepa poolt üles märgitud püstiolevaid tuulikuid ning peaaegu kõiki tuulikukohti. Asukohakaartide koostamisel on kasutatud Maa-ameti kaardiserveri andmeid.

Projekt on jagatud viieteistkümneks eraldi köiteks. Esimeses köites on tuulikute ning nende jäänuste üldnimekiri ja kokkuvõtted, selgitused ning ettepanekud. Ülejäänud kaustad koosnevad valdade kaupa tuulikute põhjalikumast ülevaatest: levikukaardid, veel püstiolevate veskite täpsemad kirjeldused, fotod, inventeerimisankeedid, mälestise tunnused, kaitsevööndi ning kaitse alla võtmise ettepanekud ning nende põhjendused.

1. Ülevaade teostatud töödest ning hindamiskriteeriumid

Käesolevas projektis on ära märgitud **kokku 185** tuulikut või nende jäänust (vt. tabel 1). Tõnu Sepa poolt 2005. aastal koostatud tuulikute nimekirja on täiendatud veel **24** tuulikukohaga (vt. tabel 2). Kõigi juurdeleitud tuulikute puhul on või oli tegemist pukktuulikutega. Neist viie puhul on tegemist püstiolevate veskitega, ülejäänudest on säilinud ainult varemed või jalajäänused. Kõik Tõnu Sepa poolt 2005. aastal märkimata jäänud tuulikud on käesolevas projektis tähistatu tärniga (*). Kõik nimekirjad on koostatud valdade (tuulikute) külastamise järjekorda arvestades.

Enamikel juhtudel on säilinud vaid jäänused (tuuliku jalg, jalg sambaga, vare). Kõigist uurimisalustest tuulikuteest on reaalselt püsti **68** tuulikut. Neist kolmel juhul on tegu suvilateks ümber kohandatud veskitega, seitsmel juhul viimase kolme aasta jooksul kapitaalselt remonditud veskitega. ülejäänud juhtudel on tegemist suuremal või vähemal määral remonti vajavate tuulikutega.

Tuulikute tehnilise hetkesisukorra hindamisel on suures osas kasutatud T. Sepa poolt varem välja töötatud hindamiskriteeriumeid (vt. lisa 1) ning ankeeti. Kuna ankeeti on mõningal määral muudetud, siis ei ole võimalik antud töös saadud tulemusi võrrelda 2005. aastal täidetud ankeetide tulemustega.

Tuulikute üldise tehnilise seisukorra kirjeldamiseks on kasutatud järgmist hinnanguskaalat:

1. Hea - tuulik on väliselt komplektne, vajab pisiremonti või hooldust, tiivad võivad puududa
2. rahuldav - tuuliku põhikonstruktsioonid on staabiilsed, kuid tuulik vajab pikemas perspektiivis juba olulist remonti
3. halb - tuuliku põhikonstruktsioonid vajavad suuremat remonti; olukorra jätkudes võib tuulik olla hävimisohus
4. hävimisohus - tuuliku põhikonstruktsioonid on ebastabiilsed ja ilmastiku meelevaldas, vajab kiiret sekkumist
5. vare / kere (hollandi t.) - tuulik on hävinud, karkass või kere seisavad veel mingil viisil püsti või on hollandi tuulikust järgi vaid kere
6. jalg / jalavare /alus (hollandi t.) - tuulikust on säilinud vaid kivijalg või selle jäänused või puidust hollandi tuulikust selle kivist alumine osa

2. Riikliku kaitse alla võtmise ettepanekud ning põhjendused

Riikliku kaitse alla võtmise ettepanekud on tehtud järgmisi kriteeriumeid arvestades:

1. tuuliku tehnoloogiline kompleksus
2. tuuliku väärtus maastikuaktsendina
3. tuuliku originaalsus ning vanuseline väärtus

Hetkeseisuga on Saare maakonnas **47** tuulikut, millel on mälestise tunnused. Neist **42**-le on antud töös tehtud kaitse alla võtmise ettepanek (vt. tabel 3).

Arvestades reaalselt olukorda ei ole kaitse alla võtmine otstarbekas juhul, mil ei jätku ressursse veski korrastamiseks. Seetõttu on kõrvale jäänud veel jalal seisvad vared ning hiljuti ümber kukkunud tuulikud. Siiski on otstarbekas lähitulevikus käivitada programm, mille eesmärgiks oleks kõigi varede dokumenteerimine ning ülesmõõtmine. Hetkel veel on säilinud üsna paljude varede puhul piisavalt informatsiooni, et tulevikus soovi korral tuulik võimalikult originaalilähedasena rekonstrueerida. Projekti võiks olla kaasatud kõik veel mingil viisil püsti seisvad tuulikujäänused ning tuulikud, mis on küll ümber kukkunud kuid millest on säilinud rohkem kui kivijalg sambaga (vt. tabel 5).

Tuulikud on tehnilise seisukorra järgi jagatud kahte rühma:

1. Tuulikud, mis vajavad kiiret sekkumist konserveeriva remondi näol. Nende tehniline seisukord on väga halb, tegemist on hävimisohus olevate tuulikutega. Tuulikuid on kokku 16 (vt. tabel 4).
2. Tuulikud, mis on oma konstruktsioonilt püsivamad ning mida otsene hävimine ei ähvarda – kokku 31 tuulikut.

Vastavalt omaniku soovile ei hinnatud Muhu vallas Mõega külas Mäe kinnistul oleva kahe tuuliku olukorda.

Antud juhul jäi kaitse alla võtmise ettepanek omaniku soovil koostamata viiele (5) tuulikule:

jknr	vald	nr. Kaardil	küla	tuulik
1	TORGU	3	Jämaja	Reheõue-Laasu
2	LÜMANDA	15	Riksu	Pärdi-Adu
3	PIHTLA	114	Kõljala	Mamma
4	MUHU	136	Koguva	Sumari
5	MUHU	142	Lepiku	Kalju*

Kõikidest teadaolevatest tuulikutest Saare maakonnas on praegusel hetkel mälestistena registreeritud 23 veskit :

1. 27475 Ritsu talu pukktuulik	Kaarma vald, Sepa küla
2. 27473 Ranna talu pukktuulik	Kihelkonna vald, Kiirassaare küla
3. 27476 Vessiku talu tuulik	Kärla vald, Karida küla
4. 27859 Vaike talu tuulik	Laimjala vald, Rannaküla küla
5. 27474 Kabeli talu tuulik	Laimjala vald, Ridala küla
6. 20893 Viltina pukktuulik	Laimjala vald, Viltina küla
7. 20894 Angla Laose talu pukktuulik	Leisi vald, Angla küla
8. 20895 Angla Reinu talu pukktuulik	Leisi vald, Angla küla
9. 20896 Angla Tedre talu tuuleveski	Leisi vald, Angla küla
10. 20897 Angla Viite talu pukktuulik	Leisi vald, Angla küla
11. 20898 Angla Vilidu talu pukktuulik	Leisi vald, Angla küla
12. 27471 Saksa-Pärdi talu pukktuulik	Lümanda v, Atla küla
13. 27470 Tuuliku talu tuulik	Lümanda, v, Eeriksaare küla
14. 20912 Pilguse mõisa tuuleveski	Lümanda v, Jõgela küla
15. 20914 Kuusnõmme pukktuulik	Lümanda, Kuusnõmme küla
16. 21019 Uuetalu talu tuuleveski	Muhu vald, Nõmmküla küla
17. 27469 Veski talu tuulik	Mustjala vald, Võhma küla
18. 27477 Laasu talu pukktuulik	Orissaare vald, Hindu küla
19. 27478 Jaagu talu pukktuulik	Orissaare vald, Ööriku küla
20. 27479 Mäe talu pukktuulik	Pihtla vald, Nässuma küla
21. 27281 Kõrkvere tuulik	Pöide vald, Kõrkvere küla
22. 27472 Paa talu tuulik	Pöide vald, Muraja küla
23. 20870 Kuressaare tuuleveski	Kuressaare linn, Pärna t. 19

Vald	Nr.	Küla	KÜ nimi
Torgu	1	Ohessaare	Kubja
	2	Ohessaare	Eite
	3	Jāmaja	Reheõue-Laasu
Salme	4	Rahuste	Nürina-Risti
	5	Möldri	Insu
	6	Möldri	Simmu
	7	Lõmala	Mardise
	8	Lõmala	Nigo
	9	Lõmala	Nigo*
	10	Lõmala	Mattu*
	11	Lõmala	Tuuliku (Kuigo)
	12	Tiirimetsa	Palsu
Lümanda	13	Riksu	Laasma
	14	Riksu	Sepa I*
	15	Riksu	Pärdi-Adu
	16	Jõgela	Kopli-Tuuliku
	17	Atla	Saksa-Pärdi
	18	Eeriksaare	Tuuliku
	19	Leedri	Anetsi
	20	Kuusnõmme	Tuuliku
	21	Kulli	Jaani*
	22	Jõgela	Vinni*
Kihelkonna	23	Kotsma	
	24	Kotsma	Maripuu
	25	Kiirasaare	Ranna
	26	Kuralase	Loode (Laulu-kotka)*
	27	Kuralase	Loode
	28	Kuralase	Loode (Simmu)
	29	Neeme	Eduri
	30	Neeme	Jaagu
	31	Kõruse	Jürise
	32	Kõruse	Aadu
	33	Läägi	Simmo
	34	Läägi	Saadu
	35	Vilsandi	Kaheveski

	36	Vilsandi	Kaheveski
	37	Vilsandi	Laasi
	38	Vilsandi	Tolli
	39	Vilsandi	Küti
	40	Vilsandi	Siguri
	41	Kõruse	Kadariku (Reinu)
	42	Kõruse	Väljaadu
	43	Kõruse	Jürise (Säädi)
	44	Kõruse	Anni
	45	Kõõru	
	46	Kõõru	Priimula
	47	Kõõru	Tooma
	48	Kõõru	Tooma
	49	Viki	Mihkli Talumuuseum
Kärla	50	Jõempa	Tõuste
	51	Kandla	Lööriku
	52	Paiküla	Sassi
	53	Sõmera	Veskikoht
	54	Kogula	Niidi
	55	Ulje	Nõmmeallika*
	56	Kõrkküla	Onu
	57	Sõmera	Riigu
	58	Anepesa	Tärkimägi mõisamaa
	59	Karida	Vessiku
	60	Kõrkküla	Rullkivi
	61	Kõrkküla	Kurisoo*
	62	Kõrkküla	Allika*
	63	Kogula	Avano*
	64	Arandi	Oru*
Mustjala	65	Rahtla	Madise
	66	Ninase	Anne ("Taat")
	67	Ninase	Anne ("Eit")
	68	Vanakubja	Kuidu
	69	Vanakubja	Tuuliku I*
	70	Vanakubja	Tuuliku II*
	71	Mustjala	Põlde tn. 1
	72	Paatsa	Kärema
	73	Võhma	Veski

SAAREMAA TUULIKUD; ÜLDNIMEKIRI

Tabel 1

Leisi	74	Metsküla	Veske
	75	Peederga	Mardi
	76	Oitme	Ranna
	77	Paaste	Tuuliku
	78	Aruste	Matsi
	79	Õeste	Tooma
	80	Linnaka	Peetri
	81	Luulupe	Lansi*
	82	Angla	Tuulikute
	83	Angla	Tuulikute
	84	Angla	Tuulikute
	85	Angla	Tuulikute
	86	Angla	Tuulikute
Kaarma	87	Anijala	Veski
	88	Ansi	Rüpi
	89	Laoküla	Männi
	90	Endla	Saare
	91	Jõeküla	Kirsi
	92	Upa	Villemi
	93	Vaivere	Välja-Mihkli
	94	Vaivere	Vana-Romelti
	95	Tõrise	Aasa*
	96	Tõrise	Abruma*
	97	Abruka	Tuuliku
	98	Sepa	Ritsu
Pihtla	99	Suure-Rootsi	Veski
	100	Kailuka	Veski
	101	Ilpla	Nelise-Mardi
	102	Kõnnu	Lepiku
	103	Kõnnu	Vana-Lepiku
	104	Kuusiku	Kadariku
	105	Kuusiku	Haaviku
	106	Kuusiku	Haaviku
	107	Kuusiku	Meelase
	108	Kuusiku*	
	109	Kiritu	Allika
	110	Nässuma	Mäe

	111	Nässuma	Kaubi
	112	Liiva-Putla	Lauri
	113	Haeska	Hansu
	114	Kõljala	Mamma
Valjala	115	Lööne	Välja
	116	Lööne	Uhke-Antsu
	117	Lööne	Möldri
	118	Jööri	Kustu
	119	Koksi	Hansu
	120	Rannaküla	Kärmi
	121	Nurme	Mardi
	122	Turja	Mihkli
	123	Turja	Möldri
	124	Siiksaare	Tõnnu
	125	Ure*	
	126	Kalju	Simmu
	127	Kalju	Matspere
	128	Jursi	Lause
	129	Jursi	Kommi
	130	Kalli	Rääba
	131	Lööne	Andruse
	132	Vänkra	Värava*
Muhu	133	Võiküla	Panga-Veski
	134	Simisti	Keskpõllu*
	135	Koguva	Tooma
	136	Koguva	Sumari
	137	Koguva	Andruse
	138	Igaküla	Uuetoa
	139	Paenase	Kõue
	140	Külasema	Mardi*
	141	Külasema	Pärdi
	142	Lepiku	Kalju*
	143	Suuremõisa	Lepiku
	144	Linnuse	Aadu*
	145	Linnuse	Eemu tuuliku
	146	Linnuse	Veski
	147	Mõega	Mäe
	148	Mõega	Mäe

	149	Simisti	Saare
	150	Nõmmküla	Uuetalu
	151	Igaküla	Uue-Pärdi
Orissaare	152	Haapsu	Vainu
	153	Kavandi	Veski
	154	Kavandi	Antsumardi
	155	Kavandi	Uueelu
	156	Kavandi	Välja
	157	Suur-Pahila	Kordiõue
	158	Kareda	Sarapiku
	159	Ööriku	Kordi
	160	Väike-Rahula	Kase
	161	Suur-Rahula	Vana-Jaani
	162	Liigalaskma	Tõnulaasu
	163	Võhma	Sassi
	164	Liigalaskma	Sassi
	165	Liigalaskma	Rusniku
	166	Ööriku	Jaagu
	167	Hindu	Laasu
Põide	168	Mui	Reinadu
	169	Kõrkvere	Hansu
	170	Kõrkvere	Veski
	171	Kõrkvere	Ranna
	172	Kõrkvere	Jürna
	173	Ardla	Aadu
	174	Muraja	Paa
Laimjala	175	Kapra	Kotka
	176	Audla	Vana-Peerina
	177	Kingli	Saadu
	178	Asva	Jaagu
	179	Asva*	
	180	Saareküla	Korrida
	181	Viltna	Käomatsi
	182	Viltna	Villemi
	183	Ridala	Kabeli
	184	Rannaküla	Vaike
Kuressaare	185	Kuressaare	Kohvik veski

SAAREMAA TUULIKUD; Tuulikud/tuuliku jäänused, mis on jäänud

T. Sepa poolt 2005. aastal valminud projektis üles märkimata

Tabel 2

jknr	vald	nr. kaardil	küla	KÜ nimi
1	SALME	9	Lõmala	Nigo*
2	SALME	10	Lõmala	Mattu*
3	LÜMANDA	14	Riksu	Sepa I*
4	LÜMANDA	21	Kulli	Jaani*
5	LÜMANDA	22	Jõgela	Vinni*
6	KIHELKONNA	26	Kuralase	Loode (Laulu-kotka)*
7	KÄRLA	55	Ulje	Nõmmeallika*
8	KÄRLA	61	Kõrkküla	Kuriso*
9	KÄRLA	62	Kõrkküla	Allika*
10	KÄRLA	63	Kogula	Avano*
11	KÄRLA	64	Arandi	Oru*
12	MUSTJALA	69	Vanakubja	Tuuliku I*
13	MUSTJALA	70	Vanakubja	Tuuliku II*
14	LEISI	81	Luulupe	Lansi*
15	KAARMA	95	Tõrise	Aasa*
16	KAARMA	96	Tõrise	Abruma*
17	PIHTLA	108	Kuusiku*	
18	VALJALA	125	Ure*	
19	VALJALA	132	Vänkra	Värava*
20	MUHU	134	Simisti	Keskpõllu*
21	MUHU	140	Külasema	Mardi*
22	MUHU	142	Lepiku	Kalju*
23	MUHU	144	Linnuse	Aadu*
24	LAIMJALA	179	Asva*	

SAAREMAA TUULIKUD; nimekiri veskitest, millel on mälestise tunnused ning millele on tehtud ettepanek riikliku kaitse alla võtmiseks.

Tabel 3

jknr.	vald	nr. kaardil	küla	KÜ nimi
1	TORGU	1	Ohessaare	Kubja
2	TORGU	2	Ohessaare	Eite
3	SALME	11	Lõmala	Tuuliku (Kuigo)
4	SALME	12	Tiirimetsa	Palsu
5	LÜMANDA	19	Leedri	Anetsi
6	KIHELKONNA	31	Kõruse	Jürise
7	KIHELKONNA	35	Vilsandi	Kaheveski
8	KIHELKONNA	36	Vilsandi	Kaheveski
9	KIHELKONNA	38	Vilsandi	Tolli
10	KIHELKONNA	42	Kõruse	Väljaadu
11	LEISI	77	Paaste	Tuuliku
12	LEISI	80	Linnaka	Peetri
13	LEISI	81	Luulupe	Lansi
14	KAARMA	89	Laoküla	Männi
15	KAARMA	91	Jõeküla	Kirsi
16	KAARMA	93	Vaivere	Välja-Mihkli
17	KAARMA	95	Tõrise	Aasa
18	KAARMA	97	Abruka	Tuuliku
19	PIHTLA	101	Ilpla	Nelise-Mardi
20	PIHTLA	102	Kõnnu	Lepiku
21	PIHTLA	104	Kuusiku	Kadariku
22	PIHTLA	107	Kuusiku	Meelase
23	PIHTLA	111	Nässuma	Kaubi
24	VALJALA	122	Turja	Mihkli
25	VALJALA	124	Siiksaare	Tõnnu
26	VALJALA	128	Jursi	Lause
27	MUHU	133	Võiküla	Panga-Veski
28	MUHU	134	Simisti	Keskpõllu
29	MUHU	135	Koguva	Tooma
30	MUHU	137	Koguva	Andruse
31	MUHU	139	Paenase	Kõue
32	MUHU	143	Suuremõisa	Lepiku
33	MUHU	145	Linnuse	Eemu tuuliku
34	ORISSAARE	158	Kareda	Sarapiku

Tabel 3

35	ORISSAARE	160	Väike-Rahula	Kase
36	ORISSAARE	163	Võhma	Sassi
37	PÖIDE	169	Kõrkvere	Hansu
38	PÖIDE	172	Kõrkvere	Jürna
39	LAIMJALA	175	Kapra	Kotka
40	LAIMJALA	178	Asva	Jaagu
41	LAIMJALA	180	Saareküla	Korrida
42	LAIMJALA	181	Viltna	Käomatsi

SAAREMAA TUULIKUD; avariilisemad veskid, mis vajavad kiiremat
sekkumist konserveeriva remondi näol

Tabel 4

1	SALME	12	Tiirimetsa	Palsu
2	KIHELKONNA	36	Vilsandi	Kaheveski
3	KIHELKONNA	42	Kõruse	Väljaadu
4	LEISI	81	Luulupe	Lansi
5	KAARMA	89	Laoküla	Männi
6	KAARMA	93	Vaivere	Välja-Mihkli
7	PIHTLA	104	Kuusiku	Kadariku
8	PIHTLA	107	Kuusiku	Meelase
9	PIHTLA	111	Nässuma	Kaubi
10	VALJALA	122	Turja	Mihkli
11	ORISSAARE	158	Kareda	Sarapiku
12	ORISSAARE	163	Võhma	Sassi
13	PÖIDE	169	Kõrkvere	Hansu
14	PÖIDE	172	Kõrkvere	Jürna
15	LAIMJALA	175	Kapra	Kotka
16	LAIMJALA	178	Asva	Jaagu

SAAREMAA TUULIKUD; nimekiri tuulikutest, mille varede dokumenteerimine ning ülesmõõtmine on soovitatav

Tabel 5

1	kihelkonna	45	Kõõru	
2	kihelkonna	43	Kõruse	Jürise (Säädi)
3	kihelkonna	23	Kotsma	
4	kihelkonna	30	Neeme	Jaagu
5	kihelkonna	32	Kõruse	Aadu
6	kihelkonna	41	Kõruse	Kadariku (Reinu)
7	kärla	52	Paiküla	Sassi
8	leisi	74	Metsküla	Veske
9	pihtla	105	Kuusiku	Haaviku
10	pihtla	106	Kuusiku	Haaviku
11	pihtla	103	Kõnnu	Vana-Lepiku
12	valjala	118	Jööri	Kustu
13	valjala	123	Turja	Möldri
14	muhu	149	Simisti	Saare
15	muhu	144	Linnuse	Aadu*
16	orissaare	165	Liigalaskma	Rusniku
17	orissaare	164	Liigalaskma	Sassi
18	pöide	173	Ardla	Aadu/Käspri

koondtabel

Jrk. nr	Vald	nr. kaardil	Küla	KÜ nimi	üld	Põhikonst-ruktsoon	Sisse-seade	KOKKU
1	Torgu	1	Ohessaare	Kubja	20	41	25	86
2		2	Ohessaare	Eite	19	38	22	79
3		3	Jämäja	Reheõue-Laasu	21	?	?	?
4	Salme	11	Lõmala	Tuuliku (Kuigo)	22	35	27	84
5		12	Tiirimetsa	Palsu	13	32	25	70
6	Lümanda	15	Riksu	Pärdi-Adu	21	43	36	100
7		19	Leedri	Anetsi	23	50	30	103
8	Kihelkonna	31	Kõruse	Jürise	20	50	33	103
9		35	Vilsandi	Kaheveski	25	48	32	105
10		36	Vilsandi	Kaheveski	26	?	?	?
11		38	Vilsandi	Tolli	23	35	35	93
12		39	Vilsandi	Küti	21	31	26	78
13		42	Kõruse	Välja-aadu	19	29	29	77
14	Kärla	51	Kandla	Lööriku	12	?	?	?
15	Mustjala	65	Rahtla	Madise	17	38	13	68
16	Leisi	77	Paaste	Tuuliku	13	50	26	89
17		80	Linnaka	Peetri	17	42	16	75
18		81	Luulupe	Lansi*	11	?	?	?
19	Kaarma	89	Laoküla	Männi	20	22	22	64
20		91	Jõeküla	Kirsi	19	47	37	103
21		93	Vaivere	Välja-Mihkli	17	32	34	83
22		95	Tõrise	Aasa*	21	36	39	96
23		97	Abruka	Tuuliku	18	57	38	113
24	Pihla	101	Ilpla	Nelise-Mardi	23	43	38	104
25		102	Kõnnu	Lepiku	22	31	30	83
26		104	Kuusiku	Kadariku	19	33	32	84
27		107	Kuusiku	Meelase	19	32	21	72
28		111	Nässuma	Kaubi	15	23	24	62
29	Valjala	120	Rannaküla	Kärmi	17	53	27	97
30		122	Turja	Mihkli	11	19	17	47
31		124	Siiksaare	Tõnnu	17	37	28	82
32		128	Jursi	Lause	19	28	20	67
33	Muhu	133	Võiküla	Panga-Veski	19	?	?	?
34		134	Simisti	Keskpõllu*	17	41	39	97
35		135	Koguva	Tooma	21	47	33	101
36		136	Koguva	Sumari	18	27	28	73
37		137	Koguva	Andruse	21	52	37	110
38		139	Paenase	Kõue	20	36	33	89

39		141	Külasema	Pärdi	16	37	27	80
40		142	Lepiku	Kalju*	18	35	34	87
41		143	Suuremõisa	Lepiku	16	44	36	96
42		145	Linnuse	Eemu tuuliku	23	55	39	117
43	Orissaare	158	Kareda	Sarapiku	17	25	3	45
44		160	Väike- Rahula	Kase	17	37	34	88
45		162	Liigalaskma	Tõnulaasu	15	35	3	53
46		163	Võhma	Sassi	18	27	22	67
47	Põide	169	Kõrkvere	Hansu	18	24	17	59
48		172	Kõrkvere	Jürna	19	32	30	81
49	Laimjala	175	Kapra	Kotka	21	28	29	78
50		178	Asva	Jaagu	18	?	?	?
51		180	Saareküla	Korrida	21	50	36	107
52		181	Viltna	Käomatsi	14	?	?	?

Sammas

1. Sammas on oluliste mädanik- või mehhaaniliste kahjustustega ega suuda tuulikut püsti hoida. Sammas vajab väljavahetamist.
2. Sammas on oluliste mädanik- või mehhaaniliste kahjustustega, kuid tuuliku ümbermineku ohtu otseselt ei ole. Sammas vajab suuremat remonti.
3. Sammas on suuremad pindmised kahjustused; vajab konserveerimist või vähemal määral plommimist.
4. Sammas on heas korras . Vajab vaid vähest hooldust.
5. Sammas on heas korras ja tuuliku rajamisaegne. Ei vaja mingeid hooldustöid.

Jalg

1. Kivist jalg on lagunenu ega kindlusta tuuliku püstipüsimist. Raam ja titsid on ilmastiku meelevaldas. Tuuliku stabiilsuse tagamiseks on vaja ehitada uus jalg.
2. Jalg on kohati lagunenu ja ohustab tuuliku stabiilsust. Jalga on võimalik lokaalselt parandada.
3. Jalg on üksikuid lagunevaid kohti. Tuulik on stabiilne. Jalga on võimalik parandada.
4. On üksikuid väljalangevaid või murenevaid kive. Mõrdiga laotud jalg vajab vuukimist.
5. Jalg on stabiilne ja heas korras, esteetiliselt nauditav.

Raam ja titsid

1. Raam ja titsid on oluliste mädanik või mehhaaniliste kahjustustega, ei taga tuuliku stabiilsust. Vajavad kõik väljavahetamist. Tuulik on viltu.
2. Raam ja titsid on oluliste mädanik või mehhaaniliste kahjustustega, ei taga tuuliku stabiilsust. Vajavad osalist väljavahetamist või tugevdamist. Tuulik võib olla viltu.
3. Raam ja titsid on märgatavate kahjustustega ja vajavad remonti või tugevdamist. Tuulik võib olla veidi viltu.
4. Raam ja titsid on heas korras. Vajavad vaid mõningast tugevdamist või hooldust. Tuulik on

vertikaalne.

5. Raam ja titsid on heas korras ja ehitusaegsed. Ei vaja mingeid hooldustöid. Tuulik on vertikaalne.

Ematala

1. Ematala on suurte mädanik või mehhaaniliste kahjustustega või murdunud. Ei ole kasutatav mingil viisil.
2. Ematala on oluliste mädanik või mehhaaniliste kahjustustega. Vajab olulist tugevdamist või asendamist. Kasutatav dekoratiivselt.
3. Talal on mõningased kahjustused. Vajab plommimist või tugevdamist.
4. Ematala on heas korras. On üksikud hooldustöid vajavad kohad.
5. Ematala on heas korras ja ehitusaegne. Ei vaja mingeid märgatavaid hooldustöid.

Karkass

1. Karkass on pehastunud või mehhaaniliste kahjustustega. Ei ole remonditav.
2. Karkass on oluliste mädanik või mehhaaniliste kahjustustega. Osaliselt uue karkassi ehitamisel kasutatav .
3. Karkass on kandevõimeline, kuid vajab mõnede osade asendamist.
4. Karkass on kandevõimeline. Vajab vaid mõningast hooldustööd või üksikute osade plommimist.
5. Karkass on heas korras ja tuuliku ehitusaegne. Valmistatud meisterlikus tehnikas.

Seinad

1. Seinalaudis ja avatäited on täielikult pehastunud. Suur osa puudub. Laudu ei ole võimalik uue seina tegemisel ära kasutada.
2. Seinalaudis ja avatäited on suures osas pehastunud. Osa puudub. Üksikuid laudu on võimalik uue seina tegemisel ära kasutada.
3. Seinad on oluliste mädanik või mehhaaniliste kahjustustega. Seintes on üksikud augud. Seinad on remonditavad.
4. Seinalaudis ja avatäited on heas korras. Vajavad vaid mõnede osade asendamist või tugevdamist. Varasemad remonttööd on tehtud õiget materjali ja töövõtteid kasutades.

5. Seinalaudis ja avatäited on heas korras ja tuuliku ehitusaegsed. Üksikuid kohti on varasemalt remonditud või asendatud. Vajavad vaid vähest hooldust.

Katus

1. Nii katuselaudis kui sarikad ja roovid on pehastunud ja vajad täielikult asendamist
2. Katuselaudis on pehastunud või on katuses suured augud. Sarikad ja roovid on vähemalt osaliselt kasutatavad uue katuse tegemiseks.
3. Katuselaudises on üksikud pehastunud või mehhaaniliste kahjustustega kohad. Katus vajab mõne laua asendamist või ava sulgemist.
4. Katus on heas korras. Vajab vaid elementaarset hooldamist või mõne üksiku prao tihendamist.
5. Katusekate ja sarikad ning roovid on heas korras ja hooldatud. Kandekonstruksioon on tuuliku ehitusaegne ja katusekate on valmistatud traditsioonilisi töövõtteid ja materjale kasutades.

Saba

1. Sabast ja selle diagonaaltugedest on järgi vaid riismed, mis vajavad täielikult asendamist.
2. Sabapuu on olemas, kuid väga halvas seisukorras. Vajab asendamist.
3. Sabapuu on olemas ja vajab vaid konserveerimist või kinnituste tugevdamist, Diagonaalid võivad vajada asendamist.
4. Sabapuu ja diagonaalid vajavad vaid vähest hooldust või tugevdamist.
5. Sabapuu ja diagonaalid on heas korras ja tuuliku ehitusaegsed.

Välistrepp ja platvorm

1. Trepist ja trepiplatvormist on säilinud vaid riismed, mis vajavad täielikult asendamist.
2. Üksikuid osi on võimalik uue trepi ja platvormi ehitamiseks kasutada.
3. Trepp ja platvorm on enamuses säilinud. Üksikud osad võivad puududa või vajavad asendamist.
4. Trepp ja platvorm on täielikult säilinud ja heas korras. Vajavad vaid vähest hooldamist. Varasemad remonttööd on tehtud traditsioonilisi töövõtteid ja materjale kasutades.
5. Trepp ja platvorm on täielikult säilinud ja heas korras ning on tuuliku ehitusaegsed.

Liugraam

1. Liugraamist on säilinud vaid riismed, mis vajavad täielikult asendamist.
2. Liugraam on enamuses säilinud. Võib olla suurte mädanik või mehhaaniliste kahjustustega. Raam ei suuda enam täita oma funktsiooni. Vajab asendamist.
3. Liugraam on komplektne, kuid mädanik või mehhaaniliste kahjustustega. Vajab mõne osa asendamist või tugevdamist.
4. Liugraam on komplektne ja heas korras. Vajab vaid vähest hooldamist.
5. Liugraam on komplektne ja heas korras ning tuuliku ehitusaegne. Reaalselt kasutatav.

Põrandad

1. Põrandad on suures osas puudu või kaotanud oma kandevõime. Vajavad täielikult asendamist.
2. Põrandad on suurte mädanik või mehhaaniliste kahjustustega. Üksikuid osi on võimalik uute põrandate ehitamiseks ära kasutada.
3. Põrandad on osaliselt amortiseerunud ja vajavad osaliselt asendamist.
4. Põrandad on heas korras ja vajavad vaid mõningasi hooldustöid.
5. Põrandad on heas korras ja tuuliku ehitusaegsed või on varasemad remonttööd tehtud korrektselt traditsioonilisi töövõtteid ja materjale kasutades.

(Pea)Võll

1. Võll on oluliste mädanik või mehhaaniliste kahjustustega. Vajab asendamist. Seda ei ole võimalik kasutada isegi dekoratiivsetel eesmärkidel.
2. Võll on oluliste mädanik või mehhaaniliste kahjustustega. Tiibade kinnitus on puruks. Võll on kasutatav vaid dekoratiivse elemendina.
3. Võllil on lokaalsed kahjustused, mis vajavad parandamist. Tiibade kinnitus võib vajada olulist tugevdamist.
4. Võll on heas korras. Välimine ots vajab konserveerimist või vähemal määral tugevdamist.
5. Võll on heas korras ja tuuliku ehitusaegne.

Tiivad

1. Tiibadest on säilinud vaid riismed, mida ei ole võimalik uute tiibade ehitamiseks kasutada.
2. Tiivad on puruks või oluliste mädanik ja mehhaaniliste kahjustustega. Osad igepuud või tiiva

rood on uute tiibade tegemisel kasutatavad.

3. Tiivad on osaliselt puruks või mõningaste mädanik ja mehhaaniliste kahjustustega. Vajavad parandamist.
4. Tiivad on heas korras ja tehnoloogiliselt õigesti valmistatud. Vajavad vaid vähemal määral hooldamist või tugevdamist.
5. Tiivad on heas korras ja tehnoloogiliselt õigesti valmistatud.

Suurratas; värkel; pidur; kivitõrs

1. Ratas / värkel / pidur / kivitõrs / pillpakk / sisetrepp on praktiliselt hävinud. Vajavad täielikult asendamist. Nende osi on võimalik uute ehitamiseks kasutada.
2. Ratas / värkel / pidur / kivitõrs/ pillpakk / sisetrepp on rahuldavas korras. Vajab mõningast remonti või mõnede osade asendamist.
3. Ratas / värkel / pidur / kivitõrs / pillpakk / sisetrepp on heas korras ja tuuliku ehitusaegne. Vajab vaid mõningast hooldust.

Värklivõll; riim; pill

1. Värklivõll / riim / pill on puruks või lootusetult kulunud. Neid ei ole võimalik esialgsel otstarbel kasutada.
2. Värklivõll / riim / pill on oluliselt oksüdeerunud või vähemal määral deformeerunud. Vajab mõningast hooldamist. Esialgsel otstarbel kasutatav.
3. Värklivõll / riim / pill on heas korras ja valmistatud vastavalt tuuliku ehitusaegsele traditsioonile.

Kivid

1. Kivid on puruks. Ei ole isegi dekoratiivsel otstarbel kasutatavad.
2. Kivid on väga kulunud või pargunenud, tükid puuduvad. Esialgse otstarbel kasutamiseks vajavad tõsist remonti või hooldustöid.
3. Kivid on heas korras ja esialgsel otstarbel kasutatavad. Võivad vajada teritamist.

Kolu ja king; jahutoru, rennid, salved

1. Kolu ja king / jahutoru, rennid, salved on puruks või olulised osad puuduvad. Olemasolevaid riismeid on võimalik uuete ehitamiseks kasutada.
2. Kolu ja king / jahutoru, rennid, salved on rahuldavas korras. Oma kohale paigaldamata. Võivad vajada mõningast remonti.
3. Kolu ja king / jahutoru, rennid, salved on heas korras. Võivad vajada mõningast hooldamist.

Vanuseväärtus

1. 20. sajand
2. 19. sajand
3. 18. sajand

Autentsus

1. Tuulik on oluliselt ümber ehitatud, stiliseeritud. Vanast tuulikust on säilinud vaid üksikud osad.
2. Tuulikut on korduvalt remonditud, muudetud. Olulised osad puuduvad.
3. Tuulik on säilitanud oma esialgse lahenduse. Seda on remonditud traditsionaalseid töövõtteid ja materjale kasutades. Tuulik on enamuses komplektne.

Unikaalsus

1. Tüüpiline
2. Üksikute konstruktiivsete või tehniliste iseärasustega
3. Erandlik konstruktsioon

Ansamblilisus

1. Tuulik asub maastikul üksikuna, eemal küladest või taluhoonetest.
2. Tuulik asub küla või talu lähedal või grupis teiste tuulikutega.
3. Tuulik asub talukompleksis või külas sees.

Graffiti; märgid

1. Puuduvad

2. Üksik aastaarv või märk
3. Aastaarvud, märgid, pildid, kirjed jne.

Vaadeldavus

1. Tuulik asub tihedas võsas või metsas.
2. Tuulik on vaadeldav mõne ebaolulise suuna pealt.
3. Tuulik on vaadeldav maanteelt, teiste oluliste objektide juurest.

Ümbrus

1. Võsas, "kolhoosimaastikul", keset varemeid.
2. Ümbrus vajab vaid kerget koristamist ja hooldust.
3. Heakorrastatud maastik.

Geograafiline paiknevus

1. Tuuliku heakorrastamisel puudub piirkonnale tuntav positiivne mõju.
2. Tuuliku heakorrastamine mitmekesistaks olemasolevat turismimaastikku.
3. Tuulik paikneb piirkonnas, kus selle heakorrastamine avaldaks positiivset mõju turismimajanduse arengule. Tekitaks uued turismimaršruudid.

Külastatavus

1. Raskesti ligipääsetav. Puudub juurdepääsutee.
2. Asub suurest teest eemal, põldude või küla vahel.
3. Suurte teede vahetus läheduses.

Omaniku huvi

1. Omanik ei ole huvitatud. Tahab ära müüa.
2. Omanik on nõus tuulikuga tegelema, kui keegi toetaks rahaliselt.
3. Omanik on otseselt huvitatud. Kavatses ise remontida.

Kasutatud allikmaterjalid:

- „Saaremaa tuulikute inventeerimise“ T. Sepp, 2005
- "Vanad Eesti pukktuulikud" V. Fuchs, Tallinn 1971
- „Eesti tuulikud“ H. Talving, Tallinn 2005
- „Tuulik, kadakas ja leib“ A. Toomessalu, Valgus 1969
- <http://www.hot.ee/archetto85/index.htm>

